

A LENGYEL GYÓGYSZERÉSZET-TÖRTÉNETI MÚZEUMRÓL

1960. szeptemberében a Lengyel Gyógyszerészeti Társaság V. Tudományos Nagygyűlésével kapcsolatban a magyar gyógyszerészet néhány dolgozójának lehetősége volt a krakkói Lengyel Gyógyszerészet-történeti Múzeumot megtekinteni. A múzeum őrével dr. Stanislaw Pion-nal és más lengyel kartársakkal elbeszélgetve a múzeum alapításának történetéről és céljáról, képet kaptunk a haladó hagyományok tiszteletének arról a tevékeny formájáról, mellyel a lengyel nép nemcsak építészeti és képzőművészeti műemlékeit, hanem tudományos és szakmai múltjának dokumentumait is őrzi.

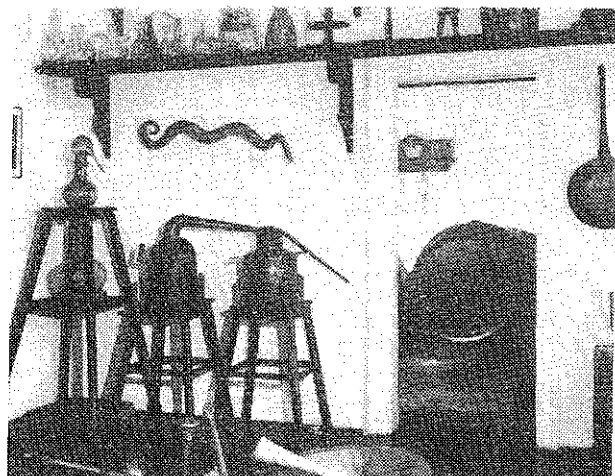
A múzeum őre, Pion dr. nem gyógyszerész, sőt nem is orvos, hanem jogász, aki azonban családi kapcsolata révén már fiatal korában érintkezésbe került a gyógyszerészet történelmének dokumentumaival, és kezdetben műkedvelőként, később hivatásszerűen, állami megbízásból gyűjtötte, ápolgatta az ilyen dokumentumokat és emlékeket. A múzeum szervezését Pion dr. 1946-ban kezdte meg, és az előkészítő munkák — melyek során az összegyűjtött nagyszámú gyógyszerészeti emlék múzeumszerű elhelyezést

2. ábra. Terem-részlet különböző korú gyógyszerészeti edényekkel. Háttérben a lengyel gyógyszerészet kiemelkedő alakjainak képei között egy magyarországi eredetű gyógyszerész oklevél

1. ábra. Empire officina-berendezés a XIX század elejéről

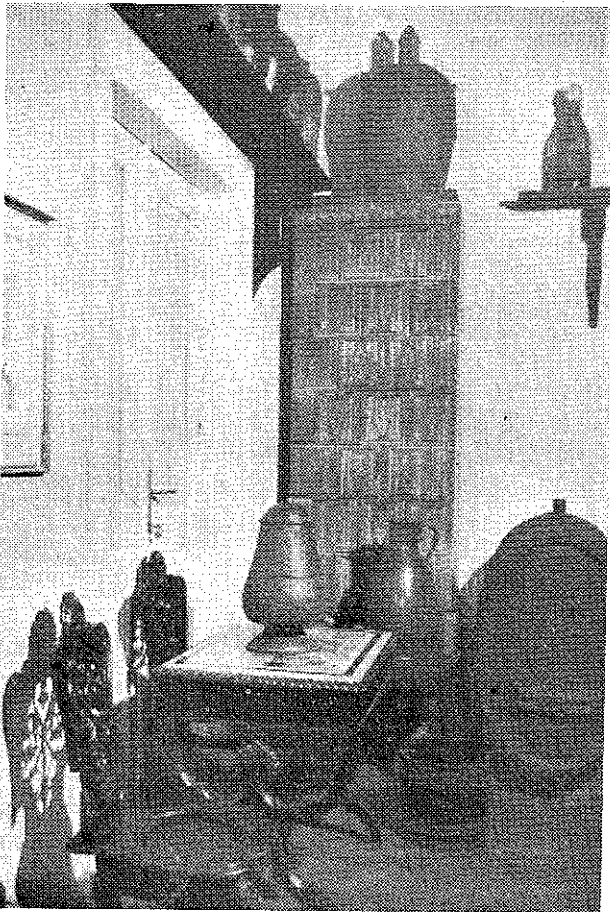

3. ábra. Gyógyszertári laboratóriumi berendezési tárgyak a XVI—XVII századból

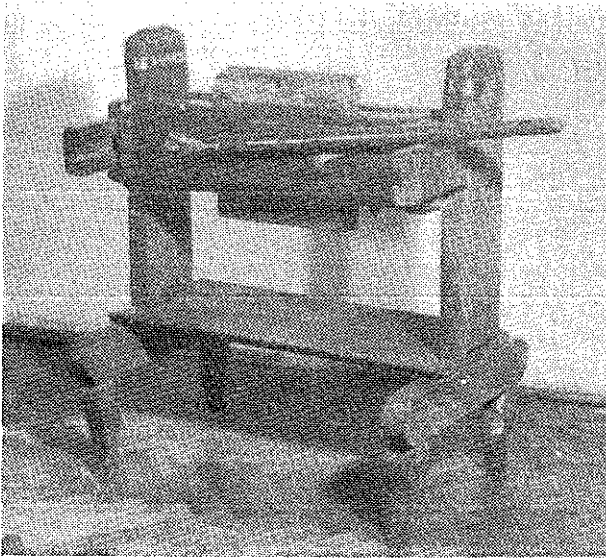
nyerhetett — 1959-ig tartottak. Ebben az évben nyitották meg, bár egyelőre ideiglenes elhelyezésben, a Krakkói Bástya utcában, ezt az Európában egyedülálló kultúrtörténeti gyűjteményt. Végleges képét a múzeum akkor kapja meg, ha Krakkó városa a terveknek megfelelően átengedi azt a műemlék-házat, melyet erre a célra kiszemeltek.

A múzeum felügyeleti hatósága ez idő szerint az Egészségügyi Minisztérium, ügyviteli szempontból pedig a Varsói Központi Orvostudományi Könyvtár kötelékébe tartozik. Úgy tervezik, hogy a Krakkói Orvosi Kollégium (egyetem) Gyógyszerészeti Karán később gyógyszerészet-történeti tanszéket szerveznek, és a múzeum, majd annak részeként működik.

Az intézmény jelenleg 10 kiállítási teremből, konzervatóri helyiségből, valamint raktárakból áll. A kiállítási termekben mindössze 3000 tárgy

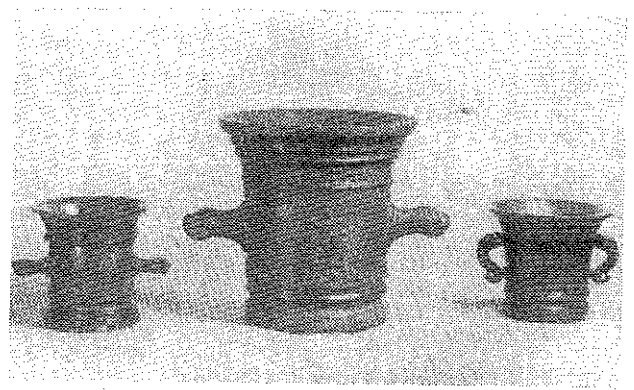
4. ábra. Részlet a XVII. századbeli gyógyszerári pince (aquarium) berendezéséből, jobboldalt háttérben a „*Periaca készítésére való legjobb fehér magyar bor*” feliratú ovális hordó

5. ábra. Drog-vágó készülék a XVII. századból.

számára van megfelelő hely, míg a raktárakban további mintegy 12 000 db-ot őriznek.

A kiállított tárgyak a következő 13 csoportban láthatók a múzeumban:

6. ábra. Domborművekkel díszített bronz gyógyszerári mozsarak a XVI. és XVII. századból

1. Teljes gyógyszerári officina a XVI. század végéről

2. Gyógyszerári laboratórium a XVI—XVII. század fordulójáról; porító eszközök, desztilláló készülékek stb.

3. Gyógyszerári pince a XVII. századból; szépen megmunkált boros hordók az akkori magyar kapcsolatokat idéző feliratokkal: „*Vinum optimum Hungaricum album pro theriaca*”, szép kenőcsös edények, fém és cserép-korsók, faragott bútortzat.

4. XVII. századbeli officina, melyben az aromás fűvek és készítmények szerepe szembevetendő („*Officina aromatica*”).

5. Gyógyszerári a XVIII század végéről.

6. Teljes officina berendezések a XIX. század elejéről (*empire*) és közepéről (*biedermeier*).

7. Gyógyszerári *herbarium*, gyógynövényes padlás és szárító berendezés

8. A gyógyszerári edények gyártása a XVI—XIX században. Képek és műtárgyak lengyelországi és külföldi iparosok műhelyeiből, szép edénygyűjteménnyel

9. A közelmúlt évszázadok gyógyszeranyagai és gyógyszerkészítményei: gyógyszerismereti és gyógyszer-történelmi emlékek

10. A gyógyszerárak és gyógyszerészek szerepe a természettudományok fejlődésében. A jatrokémia, gyógyszerkémia, növénykémia gyógyszerári kezdeményeinek bizonyítékai; a növénytan, a farmakognózia kifejlődése a gyógyszerárak természetes fejlődésének körülményei között. Számos tárgy és egykorú ábrázolás mellett mintegy 150 eredeti nyomtatvány és kézirat őzi ezeket az emlékeket.

11. Az emberszeretet, humanitás, bizonyítékai a lengyel gyógyszerárakban az elmúlt századokban kb. 250 egykorú eredeti okirat és nyomtatvány alapján.

12. A gyógyszerárak földrajz-történelmi vonatkozásai a XIII—XIX században

13. Különlék.

A múzeumban különös kegyelettel őrzik a magyar vonatkozású emléktárgyakat: néhány magyar egyetemen tanult lengyel gyógyszerész oklevelét, az 1848—49 évi szabadságharc során Lengyelországba menekült magyar gyógyszerész diplomáját, egyszerű rézmetszetes képeket szabadságharcunkról.

szabadsághőseinkről Külön kis vitrinben, fekete bárszony talpazaton, selyem nemzetiszínű szalaggal átkötve láttunk a XVIII. századbéli officina kiállítási termében egy kb. ugyanolyan korú gyógyszerértári edényt a következő felíattal: dr. Halmai János magyar egyetemi tanár ajándéka.

Lengyel kartársaink azzal is igyekeztek kifejezni hozzánk való barátságukat, hogy felidéztek történelmi multunknak azokat a napjait, melyek-

ben népeink egymás mellett álltak szabadságuk védelmében az idegen feudális elnyomókkal szemben, és valamennyien ismertek néhány magyar szót a lengyel—magyar barátság életésére. A múzeum őre, P r o n dr. például a következő szöveggel dedikálta azt a feljegyzést, melyen kérésemre a múzeumra vonatkozó, és ismertetésem gerincét alkotó adatokat feljegyezte: „Magyari isz Lengyel van igazi jo barát. Eljen! Eljen!”

Dr. Láng Béla

Hírek — közlemények

SZAKCSOPORTUNK HÍREI

B U D A P E S T

MEGALAKULT A SZAKCSOPORT BUDAPESTI SZERVEZETE

A Fővárosi Tanács Gyógyszerértári Központja június 21-én tartotta Tudományos- és Szakmapolitikai Előadássorozatának nyári, szünet előtti utolsó előadóülését. Az előadóülés ünnepélyességét az is emelte, hogy egyben megalakították a Gyógyszerész Szakcsoport budapesti gyógyszerértári szervezetét. Az előadóülésen dr. Vétes Imre igazgató főgyógyszerész elnökölt. A megjelent gyógyszerészek üdvözlése után az 1960-61. oktatási év előadássorozatának bezárása alkalmából röviden visszapillantott a végzett munkára.

Az alábbiakban néhány részletet közlünk beszédéből: Bizonyára még visszaemlékeznek a kartársak, hogy 1959-ben gyógyszerészeink kezdeményezésére indították el a Tudományos- és Szakmapolitikai Előadássorozatot, amelyről a második év tapasztalatai alapján is bátran állíthatjuk, hogy nem volt hiábavaló, nem volt eredménytelen. Megtartott előadásaink hézagpótló jellegűek és alkalmasak voltak arra, hogy azokat a kérdéseket, melyek elsősorban Központunk gyógyszerészeit érdeklik, itt előadjuk és egyes esetekben megvitassuk.

Előadásaink eredményességét bizonyítja a gyógyszerészeink részéről megmutatkozó nagy érdeklődés. Az előadássorozat keretében októbertől a mai napig bezáróan összesen 9 alkalommal jöttünk össze és az előadásokon megközelítőleg 1500 gyógyszerész jelent meg. Az érdeklődést az is mutatja, hogy gyógyszerészeink közül többen nehezményezik, hogy egyes előadásokra nem kaptak meghívást, amit csak a terem korlátolt számú befogadó képességével tudunk indokolni. Külön ki kívánjuk emelni, hogy előadássorozatunk iránt nagy érdeklődés mutatkozott Központunk állományába nem tartozó gyógyszerészek részéről is, akiket mint vendégeket szívesen láttunk és akik nem egyszer hozzászólásukkal emelték előadóüléseink színvonalát.

Az előadássorozat keretében összesen 10 előadás és 2 gyógyszerismeretét hangzott el, továbbá 5 tudományos ismeretterjesztő film is vetítésre került.

Nem mulaszthatom el ez alkalommal sem, hogy köszönetet fejezzem ki az előadóknak lelkes és eredményes munkájukért, mellyel ezúton is biztosították, hogy Központunknál a gyógyszerészek tudományos, kulturális élete, a gyógyszerészet kultúrája magasabb fokú legyen. Köszönetet fejezem ki egyben annak az öttagú szervező bizottságnak, amely az előadások szervezésével fáradozott és elvégezte az elkészített előadások lektorálását.

Az előadássorozat értékelése után az elnök iatért az előadóülés második programpontja: a Gyógyszerész Szakcsoport budapesti gyógyszerértári szervezetének megalakítása. Ismertettem, hogy az április hónapban megtartott mérlegbeszámolón már tájékoztatta a gyógyszerészeket, miszerint szükségesnek látjuk ezen szer-

vezet megalakítását. Az azóta eltelt idő alatt ezen elhatározásunk még jobban megerősödött és a Szakcsoport Országos Vezetőségével folytatott tárgyalások alapján a Szakcsoport budapesti gyógyszerértári szervezetének megalakítása ma lehetővé vált.

A Gyógyszerész Szakcsoport budapesti gyógyszerértári szervezete zömében Gyógyszerértári Központunk gyógyszerészeiből áll. Feladata a gyógyszerészet tudományos és szakmai, kulturális színvonalának emelése. Ennek érdekében elsődleges célkitűzése: tudományos, ismeretterjesztő, továbbképző jellegű előadássorozat rendezése és fenntartása. Az előadások megtartásával nemcsak az a cél, hogy fejlődési lehetőséget biztosítsunk a hallgatóságnak, hanem az is, hogy megfelelő gyakorlattal rendelkező gárdát neveljünk gyógyszerészeinkből, gondolva itt elsősorban a fiatal diplomásokra. A második fontos célkitűzés: a helyileg Budapesten megrendezésre kerülő tudományos nagygyűlések, szimpóziumok, konferenciák rendezésében való aktív részvétel.

A munka irányítására és elvégzésére vezetőségét választottak a jelenlévők. A vezetőségbe való jelölést a Központnál eddig is működő Tudományos- és Szakmapolitikai Előadássorozat Szervező Bizottsága készítette el. A jelölést az előadóülés résztvevői elfogadták és megválasztották a Gyógyszerész Szakcsoport budapesti gyógyszerértári szervezetének Vezetőségét. A vezetőség a következő személyekből áll:

Ambrus György gyógyszerértári vezető, dr. Andriška József gyógyszerértári vezető, Beé Zsolné gyógyszerész szakelőadó, Bognár Emil osztályvezető gyógyszerész, Bognár Tiborné gyógyszerértári vezető, Écsy Vilma gyógyszerész, dr. Élő György szakfelügyelő gyógyszerész, dr. Farkas Andor egyetemi docens, dr. Forray Tiborné szakfelügyelő gyógyszerész, Gesztli Károlyné gyógyszerértári vezető, dr. Gonda István gyógyszerértári vezető, dr. Halmai János egyetemi tanár, Kovácsóczy István gyógyszerész szakelőadó, Kun Ferenc gyógyszerértári vezető, Makai Sándor gyógyszerész szakelőadó, dr. Pandula Egon egyetemi docens, Rajna László gyógyszerértári vezető, Várady Sándor gyógyszerértári vezető, dr. Vétes Imre igazgató főgyógyszerész, Vitkóczy Jenőné gyógyszerértári vezető, Vondra Hajnal gyógyszerész, dr. Zalai Károly osztályvezető gyógyszerész.

A vezetőség sorában egyetemi vonalon dolgozó, oktatással foglalkozó gyógyszerészek is vannak. A vezetőségbe való beválasztásukat az erre indokoltá, hogy szorosabb kapcsolatot kell kiépíteni és fenntartani a gyógyszerértári hálózat gyógyszerészei és a budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészi Karának tanszemélyzete között. Az elnök végül bejelentette, hogy a megválasztott vezetőség tagjai sorából a közel jövőben megartandó első vezetőségi ülésen elnököt és titkárt fognak választani.

Ezután dr. Végh Antal egyetemi tanár, a Gyógyszerész Szakcsoport elnöke emelkedett szólásra:

— Üdvözlöm a Gyógyszerész Szakcsoport megalakult budapesti gyógyszerértári szervezetét, mely egyben az ország legnagyobb szakcsoport szervezete. Meg kell említeni, hogy ez a szervezet önmagában született meg, különleges körülmények között jött létre. Önöknél két